

*Michael Lang, Helmut Loukota,
Albert J. Radler, Josef Schuh, Gerald Toifl,
Christoph Urtz, Franz Wassermeyer,
Mario Zuger:*
*Multilateral Tax Treaties - New
Developments in International Tax Law*

Linde Verlag, Wien, 1997, str. 250

*Hrvoje Arbutina**

Prikaz

Djelo *Multilateral Tax Treaties - New Developments in International Tax Law* jest zbornik koji predstavlja rezultate istraživanja osmorice autora s nje-mačkog govornog područja čiju pažnju zaokuplja problematika međunarod-nog poreznog prava, napose pitanja međunarodnih ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja. Osim navedenog izdavača, knjigu je u Londonu iz-dao i Kluwer, poznati izdavač specijaliziran za područja prava i poreza; izda-nje bečkog nakladnika na engleskom jeziku te angažman izdavačke kuće Klu-wer znak je želje za upoznavanjem cjelokupne zajednice znanstvenika i prak-tičara koji se bave međunarodnim poreznim pravom s promišljanjima autora o temi iz naslova. Ovo je djelo sedmi svezak iz serije izdanja vezanih za prob-lematiku međunarodnog poreznog prava koja je 1996. godine pokrenuta u okrilju izdavača Linde iz Beča.

Pitanja u vezi s dvostrukim oporezivanjem i njegovim sprječavanjem ili izbjeg-avanjem jesu teme uz koje su vezani nastanak i razvoj discipline međunarod-nog poreznog prava. Pri tome su međunarodni ugovori, a napose OECD-ov

*Dr. sc. Hrvoje Arbutina, docent Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Model ugovora o dvostrukom oporezivanju, kao sredstva rješavanja problema dvostrukog oporezivanja, često bili predmet razmatranja kako teoretičara tako i stručnjaka koji se u praksi susreću s problemima međunarodnog poreznog prava. Naglasak je u tim analizama bio uglavnom na bilateralnim međunarodnim ugovorima o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, i to zato što su multilateralni ugovori u praksi znatno rjeđi pa stoga od perifernog značenja. Autori radova u ovom zborniku posvećuju, međutim, svoju pažnju upravo različitim aspektima problematike multilateralnog ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja (ili kraće, multilateralnog poreznog ugovora) koji bi međusobno sklopile zemlje članice EU. Trenutak je za takvo istraživanje pogodan jer su integracijski procesi, koji u Europi ulaze u završnu fazu, aktualizirali, između ostalog, i pitanje sklapanja takvog ugovora.

Izbjegavanje dvostrukog oporezivanja samo je jedan od ciljeva pogodnih za postizanje međunarodnim poreznim ugovorom; on bi, naime, kao što u svom radu argumentira F. Wassermeyer, trebao biti i sredstvo ujednačavanja poreznopravnih sustava zemalja članica te instrument uklanjanja diskriminacije stranih državljana. Potonji cilj značajan je element sadržaja i dvostranih ugovora koji su u primjeni.

U radu koji potpisuje J. Radler razmatra se uloga klauzule najvećeg povlaštenja u kontekstu rješavanja međunarodnih poreznopravnih pitanja. Autor smatra tu klauzulu odličnim sredstvom za postizanje tržišne neutralnosti; njezino uvrštenje u ugovore o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja pravno je moguće i potrebno napose stoga što u međunarodnom poreznom pravu nema općeg pravila temeljem kojeg bi se ona primjenjivala u međunarodnim poreznim stvarima.

H. Loukota, raspravljajući o argumentima za multilateralni porezni ugovor, navodi postizanje tržišne neutralnosti, poboljšanje pravne sigurnosti, neposredan učinak promjene ugovora te rješavanje tzv. slučajeva trostranosti (triangular cases) koji ne mogu biti riješeni bilateralnim ugovorima.

Izjednačavanje tržišnih uvjeta za sve gospodarske subjekte te na taj način uklanjanje diskriminirajućih i tržišno distorzivnih učinaka mreže bilateralnih ugovora glavni su ciljevi sklapanja multilateralnog poreznog ugovora. Ti ciljevi, koje ujedinjuje kontekst harmonizacije međunarodnog poreznog prava, autorima radova nameću se u tolijoj mjeri da se čak postavlja pitanje da li posti-

zati multilateralnim poreznim ugovorom ili obvezujućom smjernicom Europske unije. Odgovor ne treba biti isključiv. Budući da, naime, navedeni instrumenti nisu u sklopu, ostavljeno je dovoljno mjesta za primjenu onoga od kojih se u konkretnoj situaciji pokaže prikladnijim.

Ne propitujući temeljne argumente za i protiv multilateralnog poreznog ugovora, nego prihvaćajući koncept takvog ugovora kao polaznu osnovu za razmatranje nekih problema u njegovu kontekstu, grupa autora (M. Lang, J. Schuh, M. Zuger) u svojim radovima razmatra načine rješavanja ključnih praktičnih problema koji bi se pri izradi teksta ugovora javili - to su pitanja osobnog obuhvata multilateralnog poreznog ugovora, metode izbjegavanja dvostrukog oporezivanja regulirane takvim ugovorom i postupci međusobnog sporazumijevanja i arbitraže.

Na kraju, M. Lang, J. Schuh, Ch. Urtz i M. Zuger nude zajednici teoretičara i praktičara koji se bave međunarodnim poreznim pravom nacrt multilateralnog poreznog ugovora. Nacrt polazi od OECD-ovog Modela bilateralnog poreznog ugovora, unoseći, naravno, u taj tekst izmjene u skladu s multilateralnim pristupom; te su izmjene najznačajnije u čl. 10. (njime je regulirano oporezivanje dividendi), zatim u čl. 11. (kamate), u čl. 23. A i B (metode izbjegavanja dvostrukog oporezivanja), u čl. 25. (postupak međusobnog sporazumijevanja) te u čl. 29. i 30. (stupanje ugovora na snagu i prestanak ugovora).

Ovaj zbornik radova skreće pažnju na jednu stalno ali marginalno prisutnu temu međunarodnog poreznog prava - pitanje multilateralnih ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja. Postojeći primat bilateralnih međunarodnih ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja kao i ključnog instrumenta reguliranja poreznih pitanja s međunarodnim elementom zacijelo još dugo neće biti ugrožen. No izložene prednosti multilateralnog ugovora, usporedno s pogodujućim okolnostima (integracijski procesi u Europi), izvjesno će koncept međunarodnog poreznog ugovora držati bliže žarištu pažnje teoretičara i praktičara nego što je to bilo do sada. Ova knjiga tome će pridonijeti kako novim uvidima tako i kvalitetom rezultata provedenog istraživanja. Hrvatskom čitatelju iz područja struke ona je napose dragocjena jer mu omogućuje kvalitetnu informaciju o najnovijim trendovima u promišljanjima pitanja međunarodnog poreznog prava; stoga je domaćoj znanstvenoj i stručnoj javnosti svakako treba preporučiti.